



## GLÅMDAL REGIONRÅD

07/00734-33

KS  
Postboks 1378 Vikå

0114 OSLO

Deres ref.:

Dato: 07.01.2008.

Vår ref.: Sak. nr. 109/08 Løpenr. 500/08 Ark. 033//  
Saksbeh. Anne Huse  
tlf. fax.

### SØRHEIMUTVALGETS INNSTILLING UTTALELSE FRA GLÅMDAL REGIONRÅD

Uttalelse til Sørheimutvalgets innstilling om forbedring av overføringssystemet for kommunene fra Glåmdal Regionråd

#### Hovedbudskap

*For å sikre et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne uavhengig av bosted - som Sørheimutvalgets mandat har vært å bidra til - mener Glåmdalskommunene at det bør innføres en minsteinntektsgaranti for norske kommuner som sikrer at ingen kommune har frie inntekter under 95 % av beregnet utgiftsbehov.*

*Kommunenes rolle i distrikts- og regionalpolitikken bør styrkes. I denne forbindelse hilser Glåmdalskommunene Sørheimutvalgets forslag til nytt distriktstilskudd velkommen som et viktig grep for å sette distriktskommunene økonomisk i stand til å ta tak i sine egne utfordringer knyttet til befolkningsutvikling og levekår.*

#### Utgangspunkt

| Kommune          | Innbyggere | Fri inntekt/<br>utg.behov | Distr.pol.<br>sone | Indeks<br>levetår | Skatt før<br>uthevnin |
|------------------|------------|---------------------------|--------------------|-------------------|-----------------------|
| Landet           | 4 640 219  | 100,000                   |                    | 5,5               | 100,0                 |
| Hedmark          | 188 511    | 95,000                    |                    | 6,4               | 79,1                  |
| 1402 Kongsvinger | 17 224     | 91,743                    | 1                  | 8,7               | 80,6                  |
| 0418 Nord-Odal   | 5 051      | 94,419                    | 2                  | 7,2               | 68,7                  |
| 0419 Sør-Odal    | 7 675      | 92,288                    | 1                  | 7,0               | 80,4                  |
| 0420 Eidskog     | 6 453      | 92,306                    | 3                  | 8,0               | 67,2                  |
| 0423 Grue        | 5 218      | 92,341                    | 3                  | 7,0               | 73,1                  |
| 0425 Åsnes       | 7 714      | 92,531                    | 3                  | 8,3               | 72,1                  |
| 0426 Våler       | 3 906      | 92,571                    | 3                  | 8,5               | 75,3                  |
| Glåmdalsregionen | 53 241     | 92,600                    |                    | 7,8               | 73,9                  |

Tallene er hentet fra tabeller knyttet til Sørheimutvalgets rapport.

De 7 kommunene i Glåmdalsregionen utgjør til sammen vel 53 tusen innbyggere. Alle kommunene har lave frie inntekter i forhold til utgiftsbehov. Tre kommuner ligger i sone 1 og 2 for distriktpolitiske virkemiddel, øvrige kommuner ligger i sone 3. Kommunene har betydelige utfordringer knyttet til levekår. Gjennomsnittlige skatteinntekter i forhold til landsgjennomsnittet er knapt 74 prosent.

#### **Sørheimutvalgets mandat og forslag**

Sørheimutvalgets hovedmandat har vært å gjennomgå inntektsutjevningen mellom kommunene ut fra målsettingen om å sikre et *likeverdig tjenestetilbud* over hele landet samt vurdere om de *regionalpolitiske tilskuddene* i større grad skal knyttes opp med kriterier som brukes i distriktpolitikken for øvrig.

I tillegg har utvalget vurdert forholdet mellom innbyggertilskuddet og skatteandelen av samlet finansiering, motivasjon for lokalt å øke skatteinntektene, selskapsskatten og mer tekniske forhold rundt forenkling og overgangsordninger.

Hovedpunktene i Sørheimutvalgets innstilling er:

- Innføring av et nytt distriktpolitisk tilskudd som skal sette kommuner med "fraflytting og dårlige levekår til å gi et tilbud bedre enn gjennomsnittskommunen for om mulig å demme opp for ytterligere fraflytting" – knyttet til inndelingen av landet i distriktpolitiske soner
- Ordningen med kommunal selskapsskatt avvikles.
- Den symmetriske inntektsutjevningen økes fra 55 til 60 %
- Befolkningstallet pr. 1. juli året før budsjettåret legges til grunn for beregning av innbyggertilskudd og utgiftsutjevning. Beregning av inntektsutjevningen videreføres. Egen vekstkompensasjon innføres for kommuner med over dobbel så sterk befolkningsvekst som landsgjennomsnittet
- En rekke overgangsordning i inntektssystemet foreslås erstattet med en generell inntektsgarantiordning for sterke avvik fra landsgjennomsnittlig utvikling i rammetilskuddene

Effekten av Sørheim-utvalgets innstilling er positiv for Glåmdalskommunene. Særlig godt kommer de kommuner ut som faller inn under den nye ordningen for distriktstilskudd. Samlet vil regionen tilføres vel 30 mill. kroner ekstra årlig dersom Sørheimutvalgets flertallsinnstilling blir vedtatt.

Samlet hadde våre sju kommuner 1.632 mill. kroner i frie inntekter i 2006. Sett i lys av dette utgangspunktet representerer Sørheimutvalgets økning på vel 30 mill. kroner bare en relativ økning på knapt 2 prosent.

Et mindretall i utvalget (SP og V) går inn for en sterkere utjevning av skatteinntektene ved at alle kommuner løftes opp til minst 95 % av landsgjennomsnittet. Dette vil gi en ytterligere styrkning for Glåmdalskommunene.

### Vurdering av forslaget

Det synes opplagt at den beste løsningen for kommunene i Glåmdalsregionen - som både er skattesvak og har mange distriktskommuner - er: *Sørheimutvalgets innstilling med distriktstilskudd supplert med en sterkere generell inntektsutjevning så nært opp til 100 % som mulig.*

Men det er også prinsipielle grunner for samme konklusjon:

- Når skatt og rammeoverføringer (frie inntekter) framover vil utgjøre kanskje så mye som  $\frac{3}{4}$  deler av finansieringen av lovfestede velferdstjenester, vil dette kreve en betydelig sterkere inntektsutjevning for å sikre likeverdige tjenester til innbyggerne – uavhengig av bostedskommune
- Kommunene spiller en avgjørende rolle for å bidra til vekst og løsning av levekårsproblemer i distriktskommunene. Disse kommuner trenger derfor midler til nærings- og samfunnsutvikling utover hva som standardisert tjenesteproduksjon alene krever

### Uttalelse

1. *Glåmdal regionråd som består av kommunene Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes og Våler er alle lavinntektskommuner. I gjennomsnitt har disse kommunene 92,6 % i frie inntekter i forhold til beregnet utgiftsbehov og gjennomsnittlige skatteinntekter er på 73,9 prosent. Samtidig har kommunene i lengre tid slitt med fraflyttingsproblemer og store levekårsutfordringer. Våre kommuner ligger på mellom 7,0 og 8,7 på SSBs indeks for levekårsproblemer.*
2. *Glåmdalskommunene hilser derfor velkommen en forbedring av overføringssystemet til kommunene som både tar hensyn til ulikheter i skatteinntekter og ulike utfordringer når det gjelder bosetting og levekår. I en situasjon der stadig større del av kommunens basistjenester rettighetsfestes gjennom lovgivning og standardiseres gjennom forskrifter og tilsyn, må kommunene sikres mest mulig like økonomiske forutsetninger for å kunne tilby sine innbyggere likeverdig tjenester – uavhengig av bostedskommune. Kravet til like økonomiske vilkår vil bare øke framover etter hvert som stadig flere tjenester (for eksempel psykiatri og barnehager fra 1.1.2009) skal finansieres over de frie inntektene*
3. *Glåmdalskommunene mener at frie inntekter i forhold til beregnet utgiftsbehov blir en nøkkelindikator framover for å følge opp at kommunene har noenlunde like vilkår for å sikre et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. Glåmdalskommunene mener at overføringssystemet framover må inneholde en minsteinntektsgaranti som gjør at ingen kommuner har under 95 prosent frie inntekter av beregnet utgiftsbehov. I tillegg til 95 % utjevning av frie inntekter i forhold til utgiftsbehovet, bør distriktskommuner kunne tilføres ytterligere midler i form av foreslått nytt distriktstilskudd fra Sørheimutvalget for å sette disse kommunene enda bedre i stand enn "gjennomsnittskommunen" til å møte utfordringer knyttet til fraflytting og levekår.*

Med hilsen



Arve Bones

Leder, Glåmdal regionråd